

१/५

नेपाल राजपत्र

नेपाल सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ५८) काठमाडौं, माघ ४ गते २०६५ साल (अतिरिक्ताङ्क ४५)

भाग ३

संवैधानिक परिषद् सचिवालयको
सूचना

संवैधानिक अङ्गका पदाधिकारीको नियुक्ति सम्बन्धी कार्यविधि तथा संवैधानिक परिषद्को काम, कर्तव्य, अधिकार र कार्यविधि सम्बन्धी नियमावली, २०६५

संवैधानिक अङ्गका पदाधिकारीको नियुक्ति सम्बन्धी कार्यविधि तथा संवैधानिक परिषद्को काम, कर्तव्य, अधिकार तथा कार्यविधि सम्बन्धमा आवश्यक नियमावली बनाउन वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १४९ को उपधारा (३) बमोजिम संवैधानिक परिषद्ले देहायको नियमावली बनाएको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस नियमावलीको नाम “संवैधानिक अङ्गका पदाधिकारीको नियुक्ति सम्बन्धी कार्यविधि तथा संवैधानिक परिषद्को काम, कर्तव्य अधिकार तथा कार्यविधि सम्बन्धी नियमावली, २०६५” रहेको छ।

(२) यो नियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस नियमावलीमा,-

(क) “संविधान” भन्नाले नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ लाई सम्झनु पर्छ।

(ख) “परिषद्” भन्नाले संविधानको धारा १४९ बमोजिम गठन भएको संवैधानिक परिषद् सम्झनु पर्छ।

1297

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

- (ग) "अध्यक्ष" भन्नाले परिषद्को अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।
- (घ) "सदस्य" भन्नाले परिषद्को सदस्य सम्झनु पर्छ ।
- (ङ) "पदाधिकारी" भन्नाले संविधानको धारा १४९ को उपधारा (१) बमोजिम परिषद्को सिफारिशमा नियुक्त हुने देहायका पदाधिकारी सम्झनु पर्छ :-
 - (१) सर्वोच्च अदालतका प्रधानन्यायाधीश,
 - (२) अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका प्रमुख आयुक्त तथा आयुक्तहरु,
 - (३) महालेखापरीक्षक,
 - (४) लोक सेवा आयोगका अध्यक्ष तथा सदस्यहरु,
 - (५) निर्वाचन आयोगका प्रमुख निर्वाचन आयुक्त तथा निर्वाचन आयुक्तहरु,
 - (६) राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका अध्यक्ष तथा सदस्यहरु ।
- (च) "मन्त्रालय" भन्नाले नेपाल सरकारको मन्त्रालय सम्झनु पर्छ र सो शब्दले प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलाई समेत जनाउनेछ ।
- (छ) "सचिवालय" भन्नाले नियम ८ बमोजिमको परिषद्को सचिवालय सम्झनु पर्छ ।
- (ज) "सचिव" भन्नाले परिषद्को सचिव सम्झनु पर्छ ।

३. परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार : (१) परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) पदाधिकारीको नियुक्तिको लागि संविधानको धारा १५५ को उपधारा (१) बमोजिम संसदीय सुनुवाईको लागि सिफारिश गर्ने,
- (ख) खण्ड (क) बमोजिम सिफारिश गरिएका व्यक्तिहरुमध्ये व्यवस्थापिका-संसदबाट सिफारिश अनुमोदन भई आएका व्यक्तिको नियुक्तिका लागि राष्ट्रपतिसमक्ष सिफारिश गर्ने,
- (ग) खण्ड (क) बमोजिम सिफारिशको लागि योग्यता पुगेका व्यक्तिहरुको अभिलेख तयार गर्ने,
- (घ) पदाधिकारीको नियुक्ति, पदावधि, पद रिक्तता, पुनर्नियुक्ति आदि सम्बन्धी अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्ने ।

(२) उपनियम (१) मा लेखिएदेखि बाहेक परिषद्को अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

४. अभिलेख तयार गर्नुपर्ने : (१) सचिवालयले संविधान बमोजिम विभिन्न संवैधानिक निकायका पदाधिकारीहरुको पदहरुमा नियुक्त हुन योग्यता पुगेका व्यक्तिहरुको छुट्टाछुट्टै अभिलेख तयार गरी राख्नु पर्नेछ ।

(२) यस नियम बमोजिम तयार हुने अभिलेख गोप्य हुनेछ र सचिवको जिम्मामा रहनेछ । सो अभिलेख परिषद्को आदेश बिना कसैलाई दिनु हुँदैन ।

(३) यस नियममा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अभिलेखमा नाम समावेश नभएको कारणले मात्र संविधान तथा कानून बमोजिम योग्यता पुगेको कुनै व्यक्तिलाई पदाधिकारीको पदमा सिफारिश गर्न बाधा पर्नेछैन ।

५. नियुक्तिको लागि सिफारिश गर्दा अपनाउनु पर्ने कार्यविधि : (१) कुनै व्यक्तिलाई संवैधानिक निकायको कुनै पदाधिकारीको पदमा नियुक्तिको लागि सिफारिश गर्दा परिषद्ले त्यस्तो पदमा नियुक्त हुन संविधान तथा प्रचलित कानूनमा उल्लेख भएको योग्यता तथा उपयुक्तताको कारण र आधार समेत स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

खण्ड ५८ अतिरिक्ताङ्क ४५ नेपाल राजपत्र भाग ३ मिति २०६५।१०।४

(२) परिषदले संवैधानिक निकायको कुनै पदाधिकारीको पदमा नियुक्तिको लागि कुनै व्यक्तिलाई सिफारिश गर्दा निजको सामाजिक प्रतिष्ठा, उच्च नैतिक चरित्र, इमान्दारिता, निजप्रतिको जनभावना तथा पहिले गरेको सेवा र पेशागत अनुभव समेतलाई विचार गर्नु पर्नेछ ।

६. **परिषद्को बैठक सम्बन्धी कार्यविधि :** (१) परिषद्को बैठक आवश्यकता अनुसार अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।

(२) अध्यक्षको निर्देशानुसार सचिवले परिषद्को बैठक बस्ने मिति, समय र स्थानको साथै छलफलको विषय सूची सहितको सूचना बैठक बस्नुभन्दा कम्तीमा अठ्चालीस घण्टा अगावै सबै सदस्यहरूलाई पठाउनु पर्नेछ ।

तर कार्यसूचीमा समावेश नभएको अन्य कुनै विषयमा पनि छलफल हुन आवश्यक छ भनी अध्यक्षको अनुमति लिई कुनै पनि सदस्यले बैठकमा प्रस्ताव राख्न सक्नेछ ।

(३) बैठकमा अध्यक्ष र कम्तीमा पाँचजना अन्य सदस्यहरू उपस्थित भएमा परिषद्को बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(४) परिषद्को बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ ।

(५) बैठकमा पेश भएको प्रत्येक विषयको निर्णय सर्वसम्मतिको आधारमा हुनेछ । सर्वसम्मति कायम हुन नसकेमा सो विषयमा निर्णय हुन सक्ने छैन ।

(६) उपनियम (५) बमोजिम निर्णय हुन नसकेको विषयमा अध्यक्षले पुनः अर्को बैठक बोलाउने छ र त्यस्तो बैठकको सहमतिले निर्णय लिइनेछ ।

तर त्यसरी बोलाएको बैठकमा पनि सहमतिबाट निर्णय हुन नसकेमा परिषद्का सम्पूर्ण सदस्यका बहुमतले निर्णय लिइनेछ ।

(७) परिषदले गरेको निर्णयको अभिलेख सचिवले तयार गरी अध्यक्ष तथा सदस्यहरूको हस्ताक्षर गराई राख्नेछ ।

(८) परिषद्को बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि आवश्यकतानुसार परिषद् आफैले निर्धारण गर्नेछ ।

७. **संसदीय सुनुवाईका लागि लेखी पठाउनु पर्ने :** (१) परिषदले पदाधिकारीको नियुक्तिको लागि संविधानको धारा १५५ को उपधारा (१) बमोजिम संसदीय सुनुवाईको लागि सिफारिश गर्ने निर्णय गरेकोमा त्यस्तो निर्णयको जानकारी सहितको सिफारिश सचिवले संसदीय सुनुवाईका लागि संविधान सभा सचिवालयमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम लेखी पठाएकोमा संविधान सभा सचिवालयबाट संसदीय सुनुवाईको प्रक्रिया पूरा भई सिफारिश सदर भई आएमा सचिवले सो सिफारिश नियुक्तिका लागि राष्ट्रपतिसमक्ष पेश गर्न राष्ट्रपतिको कार्यालयमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

८. **परिषद्को सचिवालय :** परिषद्को सचिवालयको काम प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले गर्नेछ ।

९. **पदाधिकारी पदमा नरहेको जानकारी दिनुपर्ने :** (१) कुनै संवैधानिक निकायको कुनै पदाधिकारी कुनै तरिकाले आफ्नो पदमा नरहेमा पदमा नरहेको मितिले सात दिनभित्र सो व्यहोरा सचिवालयमा लेखी पठाउनु पर्नेछ र सोको जानकारी सम्बन्धित मन्त्रालयलाई समेत दिनुपर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको जानकारी सचिवालयमा प्राप्त भएपछि सचिवले अविलम्ब सो सम्बन्धमा अध्यक्षलाई अवगत गराउनु पर्नेछ ।

1299

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

खण्ड ५८ अतिरिक्ताङ्क ४५ नेपाल राजपत्र भाग ३ मिति २०६५।१०।४

१०. सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार : (१) यस नियमावलीमा अन्यत्र तोकिएको काम, कर्तव्य र अधिकार बाहेक सचिवको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-
- (क) अध्यक्षको निर्देशन अनुसार परिषद्को बैठक बोलाउने,
 - (ख) परिषद्ले गरेका निर्णयहरु कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने,
 - (ग) सचिवालयमा राखिने अभिलेखलाई अद्यावधिक गराई व्यवस्थित र सुरक्षित रूपमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने,
 - (घ) सचिवालयले गर्नुपर्ने काम कारबाहीको अनुगमन, नियन्त्रण, सुपरिवेक्षण, समन्वय र कर्मचारीहरुको कार्य विभाजन गरी काममा लगाउने,
 - (ङ) परिषद्मा रहने विभिन्न किसिमका अभिलेखहरु प्रमाणित गर्ने,
 - (च) नेपाल सरकारको निकायका साथै आवश्यकता अनुसार अन्य निकायहरूसँग सम्पर्क र समन्वय गर्ने,
- (२) उपनियम (१) मा लेखिएदेखि बाहेक सचिवको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार परिषद्ले तोकेबमोजिम हुनेछ ।
११. सचिवालयको लागि बजेट र कर्मचारीको व्यवस्था : (१) सचिवालयको लागि आवश्यक बजेट अर्थ मन्त्रालयले प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको नाममा निकासा दिनेछ ।
- (२) सचिवालयका लागि आवश्यक कर्मचारीहरुको व्यवस्था प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयबाट हुनेछ ।
१२. नेपाल सरकारसँगको सम्पर्क : परिषद्ले नेपाल सरकारसँग सम्पर्क राख्नुपर्दा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय मार्फत राख्नु पर्नेछ ।

आज्ञाले,
डा. भोजराज घिमिरे
संवैधानिक परिषद्को सचिव